

het register was samengesteld, kon hem ook niet bekoren.

33) S. Muller Hzn., 'De jaarstijl te Rotterdam voor de Hervorming', *Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde, 3de reeks VI* (1892) 268-270. Muller betoogt daarin met allerlei argumenten dat men te Rotterdam tot in de 16de eeuw als regel de Kerststijl en slechts bij uitzondering de bij het Hof van Holland gebruikelijke Paasstijl hanteerde.

34) Dez., 'De oudste Rotterdamsche kronieken', in: *RJ* 1892, 1-64, en 'Kronieken en beschrijvingen van Schieland en Rotterdam', in: *Idem*, 65-101.

35) Zie aantekening 4.

36) Gepubliceerd in Unger en Bezemer, *Bronnen II*, 43-49. Dit kroniekje was voordien gereconstrueerd en gepubliceerd door S.Muller Hz. in *RJ* 1892, 13-19.

37) J. Huizinga, 'Noodwendig Vertoog', in: Dez., *Verzamelde Werken II* (Haarlem 1948) 33. Otto Alexander Oppermann (1873-1946) werd in 1904 aan de universiteit van Utrecht benoemd tot lector in de middeleeuwse geschiedenis, in 1909 tot hoogleraar; hij bleef dit tot 1944.

38) Nicolaas Zas, 'Beschrijving en kroniek van Schieland en Rotterdam', in: Unger en Bezemer, *Bronnen II*, 385-494. De opmerking over Zas' ontleningen aan Jacob Lois in de inleiding op p. 383.

39) R. Fruin, 'Oudheid van Rotterdam', in: P.J. Blok, P.L. Muller en S. Muller Fzn (eds), *Robert Fruin's verspreide geschriften VI* ('s-Gravenhage 1902) 1-74.

40) Verschenen in S.Muller Hzn. en J.C.G.Joosting, 'Bronnen voor de geschiedenis der kerkelijke rechtspraak in het bisdom Utrecht in de Middeleeuwen', *Werken der Vereeniging tot uitgave der bronnen van het oude vaderlandsche recht, 2de reeks nr.8* (1908) en *nr.17* (1915). Joosting verzorgde het gedeelte over de bisdommen Münster en Osnabrück.

41) Van Rijckevorsel, 'Levensbericht', 6.

42) S. Muller Hzn., 'De Kerkelijke Indeeling omstreeks 1550 tevens kloosterkaart. I. Het bisdom Utrecht', *Geschiedkundige Atlas van Nederland IX* ('s-Gravenhage 1921) 1-615.

43) S. Muller Hz., 'Over de oudste geschiedenis van Schieland', als aant. 30. Dez., 'Nog iets over de oudste geschiedenis van Schieland', *Bijdr. vad.gesch. en oudheidkunde, 5de reeks II* (1915) 173-193.

44) Muller Fzn., 'Levensbericht', 23.

45) Van Rijckevorsel, 'Levensbericht', 9.

46) Het gedeelte 'bronnen' was grotendeels al in 1893 gedrukt ter voorbereiding van de rechtszaak; de inleiding werd nadien geschreven en het geheel verscheen eerst in 1896 in boekvorm.

47) C. te Lintum e.a., *Rotterdam in den loop der eeuwen* (4 dln in 3 bndn, Rotterdam 1906-1909).

48) Dat was al zo bij zijn aantreden, in 1905, als hoogleraar te Groningen. J.Huizinga, 'Het aesthetische bestanddeel van geschiedkundige voorstellingen', in: Dez., *Verzamelde Werken VII* (Haarlem 1950) 10, 14.